nefytobulletin

nefyto bulletin – 2021 / 6

Veredeling, uitgangsmateriaal en gewasbescherming

PLANTUM: 'WEERBARE TEELT BEGINT MET GEZOND UITGANGSMATERIAAL'

>>>

Wie is er bang voor vergroening?

>>>

Glyfosaat voldoet aan criteria

>>>

NEFYTO BULLETIN –– JULI 2021
Nefyto Bulletin is een uitgave van Nefyto. Nefyto – Dutch Crop Protection Association – behartigt belangen van bedrijven die chemische & biologische gewasbeschermingsmiddelen ontwikkelen voor de Nederlandse markt. Nefyto Bulletin verschijnt maandelijks in digitale vorm en ieder kwartaal in print. Aan- en afmelding voor een kosteloos abonnement kan via dit formulier.
REDACTIE Nefyto, Postbus 80523, 2508 GM Den Haag – nefyto@nefyto.nl – www.nefyto.nl – @nefytoNL
TEKST EN REALISATIE Fred Meijer Communicatie **ONTWERP EN LAY-OUT** Cyril Strijdonk Ontwerpburo, Gaanderen **FOTOGRAFIE** Fred Meijer, Plantum

Glyfosaat voldoet aan criteria

Voordat een werkzame stof van een gewasbeschermingsmiddel wordt goedgekeurd, moet deze uitgebreid worden getest op de veiligheid voor mens, dier en milieu. Daarnaast vindt periodiek een herbeoordeling plaats. Zo ook in het geval van de werkzame stof glyfosaat.

Frankrijk, Hongarije, Nederland en Zweden werken gezamenlijk als 'Assessment Group on Glyphosate' (AGG) aan de Europese herbeoordeling van glyfosaat. De AGG heeft onder meer gekeken naar eventuele effecten op de menselijke gezondheid. Zij concludeert dat glyfosaat voldoet aan alle goedkeuringscriteria. Lees hier de **'Samenvatting concept-beoordelingsrapport voor de vernieuwde goedkeuring van glyfosaat'**.

In het najaar van 2021 wordt een publieke consultatie gehouden. Daarna volgt een consultatie bij de Europese beoordelingsautoriteiten. Hieruit volgt dan een EFSA-advies aan de ministers in de landbouwraad. Uiterlijk in december 2022 moet de stof in Europa opnieuw zijn beoordeeld.

TERUG

Wie is er bang voor vergroening?

DOOR JO OTTENHEIM, MANAGER VERANTWOORD GEBRUIK EN DISTRIBUTIE NEFYTO

Het toelatingsbeleid van gewasbeschermingsmiddelen is ooit opgezet om boeren en tuinders te beschermen tegen kwakzalverij. Later is daar een stevige risicobeoordeling aan toegevoegd, ter voorkoming van negatieve effecten voor mens, dier en milieu. Mede door gebruik te maken van gewasbeschermingsmiddelen uit de innovatieve laboratoria van de gewasbeschermingsbedrijven kon de land- en tuinbouw de voedselproductie jaar op jaar verhogen. Intussen zijn toelatingseisen voor gewasbeschermingsmiddelen steeds strenger geworden. Daardoor is inmiddels sprake van een serieuze sanering van het middelenpakket en wordt gezocht naar alternatieven.

De geschiedenis lijkt zich te herhalen, want kwakzalvers in de gewasbescherming zijn er weer volop. De bedrijven doen zich veelal voor als op duurzaamheid gerichte startups die milieu en biodiversiteit hoog in het vaandel hebben en daarom veilige 'groene middelen' op de markt brengen. Toelatingen voor deze middelen vinden ze te tijdrovend en te duur. En eigenlijk in hun ogen ook niet nodig, want de 'natuurproducten' zijn van zichzelf al veilig, zo is de redenering. Daarmee schaden ze innovatieve startups en andere bedrijven die wel op legale wijze en op wetenschappelijke basis hun middelen op de markt willen brengen.

Bijna wekelijks krijgt de NVWA voorbeelden van niet-toegelaten zogenaamde groene producten met illegale gewasbeschermingsclaims. Een recent voorbeeld is een schimmelpreparaat dat volgens de leverancier 'in concurrentie gaat met andere schimmels zodat de plant minder snel aangetast wordt'.
Een ander voorbeeld betreft een product dat door de leverancier als biostimulant in de markt wordt gezet en waaraan drie procent van het zware metaal koper is toegevoegd. De leverancier presenteert daarbij de gewasbeschermingsclaim dat het product 'een neveneffect kan hebben op schadelijke bacteriën en schimmels'. Let vooral ook op het gebruik van het woord 'kan'.
Siliconen in borstimplantaten staan ter discussie. Maar als gewasbeschermingsmiddel worden siliconen zonder toelating ingezet tegen onder meer de eikenprocessierups.

Wellicht herinnert u zich de fipronil-affaire nog in de bestrijding van bloedluizen bij pluimvee. In die tijd werd Nefyto gebeld door een verontruste teler. Hij had een 'onduidelijk' middel over zijn gewas gespoten en vroeg zich nu af of dat tot 'fipronil-achtige toestanden' kon leiden. Laat ik vooropstellen dat ik hoop dat deze ellende iedere sector bespaard blijft. Maar als telers grijpen naar niet-gereguleerde middelen kun je dit niet uitsluiten.

En wat te denken van het gebruik van obscure (bacterie)preparaten waarvan de inhoud en samenstelling niet eens duidelijk zijn? Telers die een niet-toegelaten product gebruiken en weten dat het product direct of indirect iets doet tegen een ziekte of een plaag, houden zichzelf voor de gek. Want ze weten waarschijnlijk heel goed dat het om een niet-toegelaten gewasbeschermingsmiddel gaat en brengen daarmee niet alleen hun eigen bedrijf, maar ook hun sector ernstig in gevaar.

In augustus 2019 kondigde de NVWA aan dat er risicogerichte inspecties zouden worden uitgevoerd naar de verkoop van 'groene' gewasbeschermingsmiddelen. De NVWA stelde daarbij ook dat niet-toegelaten gewasbeschermingsmiddelen risico's opleveren, omdat de veiligheid ervan niet is aangetoond. We zijn nu bijna twee jaar verder. Uiteraard moeten we begrip hebben voor vertragingen bij inspecties als gevolg van de coronacrisis. Maar het wordt inmiddels wel tijd voor actie.

Overigens zijn ook Nefyto-deelnemers bezig met het vergroenen van hun portfolio (zie **Graadmeter Groene Gewasbescherming**). En uiteraard mopperen ook zij over de lange en kostbare toelatingsprocedure voor deze producten. Echter, Nefyto-deelnemers houden zich aan wet- en regelgeving en aan de **Product Stewardship Gedragscode** van Nefyto, en brengen alleen toegelaten producten op de markt. Dat diverse andere bedrijven het minder nauw nemen, steekt uiteraard.
Is de industrie bang voor déze vorm van vergroening? Zeker, want groene middelen zonder toelating kunnen (zoals dat ook gebeurde met de fipronil-affaire) zware schade toebrengen aan de eigen sector en de veiligheid van onze voedselproductie.

TERUG

Veredeling, uitgangsmateriaal en gewasbescherming

PLANTUM: 'WEERBARE TEELT BEGINT MET GEZOND UITGANGSMATERIAAL'

Weerbare teeltsystemen, en als belangrijke factor daarin weerbare gewassen, staan centraal in de Toekomstvisie gewasbescherming 2030. Welke bijdrage kunnen veredeling en uitgangsmateriaal leveren? Welke ontwikkelingen komen op ons af? En welke hindernissen zien we daarin? We vroegen het Niels Louwaars en Gea Bouwman van Plantum.

Nederland toonaangevend in de wereld

Plantum is de Nederlandse brancheverenigingvan bedrijven die veredelen en die plantaardig uitgangsmateriaal op de markt brengen. Denk bij dat laatste aan zaaizaad, poortgoed, stekken, knollen en bollen. We spreken met directeur Niels Louwaars en specialist gewasbescherming Gea Bouwman.
Nederland is mondiaal toonaangevend op het gebied van veredeling en uitgangsmateriaal. En dan vooral in groentegewassen, aardappelen, graszaad en sierteelt. In opkomst zijn groenbemesters en zogeheten vanggewassen (deze laatste hebben een bestrijdend effect, bijvoorbeeld tegen aaltjes).

Niels Louwaars

Gea Bouwman

Veredelen is vooruit denken

Veredelen is vooruitdenken, legt Niels Louwaars uit. "Veredelen kost tijd. Daarom moeten veredelaars oog hebben voor ontwikkelingen en daar tijdig op inspelen. Ter illustratie: toen we zagen dat de gezinnen steeds kleiner werden, zijn de veredelaars kleinere bloemkolen gaan ontwikkelen, maar met dezelfde opbrengst per hectare. Ook zien we plantenziekten vanuit Zuid-Europa naar ons land komen. Veredelaars spelen daar op in door nu al resistenties in te brengen in Noord-Europese rassen voor ziekten en plagen die in warmere streken voorkomen."

Gea Bouwman illustreert met enkele voorbeelden: "Denk hierbij aan tobamovirussen in vruchtgroenten, nieuwe varianten van de wratziekte in aardappel, en insecten als de maiswortelboorder en de tomatenmineermot. Met daarbij de opmerking dat veredeling op insectenresistentie wel lastig is."

Maiswortelboorder

Nieuwe veredelingsmethoden bieden mogelijkheden

In het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie gewasbescherming 2030 worden nieuwe veredelingsmethoden als belangrijke route gezien naar weerbare rassen. Met veredeling kun je immers resistenties tegen ziektes en plagen inbouwen. Nieuwe veredelingstechnieken, zoals CRISPR-Cas en gene editing, kunnen de snelheid daarvan vergroten.

"Bepaalde stappen in veredeling gaan zeker sneller met deze technieken", zegt Gea Bouwman. "Daar kun je in bepaalde gevallen twee tot vier jaar mee winnen en dat is veel in veredeling. Maar stappen als het toetsen in reeflen en het vermeerderen blijven even veel tijd innemen als ze altijd al deden. Dat is goed om te beseffen. CRISPR-Cas is geen toverstokje."

Voor het zo ver is, moet eerst een belangrijke hindernis worden genomen. "Door een uitspraak van het Europese Hof worden de genomide veredelingstechnieken als gereguleerde genetische modificatie (GMO) geclassificeerd. Ons inziens is dat onterecht, want je past alleen maar eigenschappen aan binnen de eigen soort, zoals je met klassieke veredeling ook doet. Maar dan zeer gericht, binnen het gen. Het gevolg is dus dat de GMO-regels gelden voor deze technieken. Die zijn zo streng en vragen zoveel onderzoek, dat het alleen voor zeer grote bedrijven is op te brengen om deze technieken toe te passen."

Op Europees niveau loopt hier nu discussie over. "De hoop is dat veel toepassingen vrijgesteld worden van de GMO-wetgeving. Een recent EU-rapport stelt dat we deze technieken nodig hebben om de doelstellingen van de Europese Green Deal en de Farm to Fork strategie te realiseren. Als die aanpassing van de wetgeving er komt, zijn deze technieken ook voor kleinere veredelingsbedrijven rendabel toe te passen. Maar veredeling heeft tijd nodig. Dus om de doelstellingen voor 2030 te halen, moet die wetsverandering er wel snel komen. Daar is zeker ook het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie gewasbescherming 2030 bij gebaat."

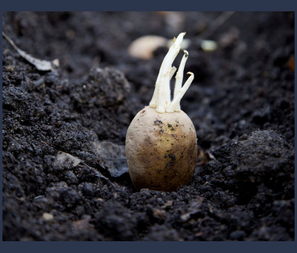

Veredeling en gewasbescherming gaan hand in hand

Hoe zit het met het middelengebruik in de zadensector en bij bedrijven die jonge planten opkweken? "Gewasbeschermingsmiddelen zijn en blijven nodig", stelt Niels Louwaars. "Om meerdere redenen. Eén daarvan is dat voor de export van zaden, jonge planten en uitgangsmateriaal in algemene zin een nultolerantie geldt op het gebied van fytosanitaire eisen. Met andere woorden: importerende landen eisen dat het uitgangsmateriaal volledig vrij is van organismen. Je hebt dan vaak middelen nodig om die garantie te kunnen geven."

Zaaizaad moet per definitie vrij zijn van ziektes. "Zaadbehandeling zal daarom altijd nodig blijven: met middelen of met alternatieve ontsmettingsmethodes, zoals warmte-behandeling. Overigens is het, in het kader van duurzaamheid en emissiebeperking, vaak zeer effectief om bepaalde gewasbeschermingsmiddelen toe te voegen aan zaaizaad. Die middelen beschermen het kiemende plantje. Ze worden zeer gericht toegepast en in een zeer lage dosering. Met als gevolg dat er verderop in de teelt minder bespuitingen nodig zijn. Uiteraard gaat onze voorkeur bij zaadbehandeling uit naar laag-risico middelen, dus met zo min mogelijk milieu-impact. Maar die zijn nog maar beperkt voorhanden."
Gea Bouwman voegt toe: "De inzet van gewasbeschermingsmiddelen onderdrukt ziektes en remt daarmee het doorbreken van genetische resistenties. Daardoor helpen gewasbeschermingsmiddelen de veredelaars om met resistentie voor te blijven. Veredeling en gewasbescherming gaan daarin hand in hand."

Kleine toepassingen, extra strenge regels

De toepassingen van gewasbeschermingsmiddelen in uitgangsmateriaal zijn voor de gewasbeschermingsbedrijven kleine toepassingen. Het gaat immers om kleine (zaad)teelten. En in de toepassing als zaadbehandeling gaat het veelal om kleine hoeveelheden. Hierdoor zijn voor een dergelijke toepassing de kosten voor toelatingsonderzoek voor toelatinghouders niet te verantwoorden.

Bovendien gelden voor toepassingen in uitgangsmateriaal soms onevenredig strenge regels. Bijvoorbeeld, voor jonge kooiplanten die binnen opgekweekt worden en later naar buiten gaan, moet zowel voor binnenteelt als voor buitenteelt een dossier geleverd worden. En voor zaadbehandeling is voor kleine toepassingen geen nationale aanvraag (NLKSG) mogelijk. Dat kan alleen zonaal, wat dan bij zaadbehandeling (net als bij glastuinbouw) ook nog direct voor heel Europa betekent.

Het gevolg is dat de sector plantaardig uitgangsmateriaal kampt met een snel smaller wordend middelenpakket. "Tegelijk zijn de risico's voor mens, dier en milieu bij de toepassing in uitgangsmateriaal juist zeer klein", merkt Niels Louwaars op. "We zijn met het Ctgb in gesprek om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor versoepelingen in de toelatingsbeoordeling. We merken dat het Ctgb open staat voor gesprek. Ook dat is belangrijk, voor het realiseren van de doelstellingen van Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie gewasbescherming 2030. Want gezond uitgangsmateriaal is het begin van iedere weerbare teelt."

'De hoop is dat veel toepassingen vrijgesteld worden van de GMO-wetgeving'

TERUG